

De usynlige prostitutionskunder

Kenneth Reinicke
Institut for Samfund og Globalisering, RUC

Der er stor uenighed om omfanget, formerne og konsekvenserne af prostitution. Selvom der er meget debat om prostitution i det danske samfund, er det sjældent, at der rettes et fokus mod efterspørgslen. Diskussionen af den mandlige seksualitet i forbindelse med køb af sex er et stort tabu.

Det specielle ved prostitutionsdebatten i Danmark er dog, f.eks. i modsætning til Sverige, at vi ikke tør diskutere prostitution som et fænomen. Vi fokuserer kun på de prostituerede og glemmer efterspørgslen og kunderne. Politikere kan snakke stolpe op og stolpe ned om, hvor vigtigt det er at sætte ind overfor trafficking af kvinder over grænserne, uden at nævne kundesiden med et ord. Prostitutionsdebatten i Danmark er et glimrende eksempel på, hvor svært det er at problematisere de mørke sider af mænds liv, og hvor problematisk det er at diskutere mænds seksualitet i det offentlige rum.

Det er interessant at notere sig, at når man deltager i møder, seminarer og konferencer om prostitution så er det der bliver diskuteret og skændes om stadigvæk kvindernes situation og specielt skismaet om hvorvidt kvinderne er udsat for ulykkelige hændelser eller være selvstændige individer. Selv om det er logik for burhøns, at mænd udgør eksistensbetingelsen for de prostituerede, er mænd stort set ikke tilstede i debatten om prostitution. Derfor bliver der ikke sat spørgsmålstegn ved mænds ret til at købe sex, og mænds deltagelse og medansvarlighed bliver ikke diskuteret. Diskussionen har været præget af en ”hertil og ikke længere attitude”, hvor de mandlige kunder i stor udstrækning har været endestationen. Det fremhæves ofte, at det er bagmændene, som er problemet, når det drejer sig om handelen med fattige kvinder til prostitutionsmarkedet i Danmark. Det er de selvfølgelig også i stor udstrækning, men uden en efterspørgsel på prostituerede, var der intet at trafficke.

Der er ingen tvivl om at prostitutionsområdet i stor udstrækning er et felt hvor der blandt NGO'er og interesseorganisationer kæmpes hårdt om at definere sandheden for specielt de prostituerede. På den ene side skal man være selvkritisk og ikke tage selvstændigheden fra de prostituerede men på den anden side skal man ikke være naiv og bilde sig ind at de prostituerede ved hvad der er godt for dem.

Ud over den konkrete uenighed om, hvorvidt man skal forsøge at regulere eller blot appellere til forandring, handler trægheden i stor udstrækning om det kulturelt grænseoverskridende i at skulle diskutere mænds seksualitet. Dette, tror jeg, skyldes, at mænd i mange henseender er det usynlige køn. Det gælder først og fremmest når vi diskuterer prostitution, hvor det er svært at få kunden i centrum. Vi ser dog den samme tendens indenfor voldtægtsområdet, når uagtsom voldtægt sættes på dagsordenen. Her er det nemmere at diskutere juristeri frem for seksualmoral. Det har ligeledes været den samme situation i mange år indenfor voldsområdet. Her er der nu, i modsætning til prostitutionsområdet, sket en del, idet der fra politisk hold, som et nyt tiltag, er blevet etableret behandlingstilbud til den voldsudøvende mand. Tendensen til at usynliggøre mænd som køn ser vi også, når det gælder de positive elementer af mænds liv, som f.eks. når det handler om faderskab,

hvor det er svært at få fokus på mænds rettigheder i form af reserverede/øremærkede barselsperioder til mænd.

Det funktionalistiske og barske prostitutionssyn

Der er en eklatant mangel på vidensbaseret diskussion, når det gælder prostitution i Danmark. Debatten er ofte præget af uimodsagte myteoverleveringer og et funktionalistisk prostitutionssyn, der hævder, at prostitutionen udfylder nogle samfundsmæssige funktioner. Margaretha Järvinen (1991) har i en glimrende artikel beskrevet det vidtrækkende funktionalistiske prostitutionssyn i Danmark. Det indeholder bl.a. forestillinger om at prostitution er universelt og biologisk betinget og myten om, at hvis myndighederne griber ind over for prostitutionen, vil det have skadevirkninger på samfundet. Indenfor den funktionalistiske forståelsesramme opfattes prostitution ikke som et problem. Det er et universelt og til dels uforanderligt fænomen. Prostitution opfattes som en nødvendighed for at tilfredsstille det mandlige sexbehov, en slags nødvendigt onde. Jeg har selv deltaget i flere radiodebatprogrammer om prostitution, og her er det karakteristisk, at man ofte møder en hær af argumenter med rod i myter og fordomme om den uforanderlige mandlige seksualitet, der konstant skal tilfredsstilles. Det der har overrasket mig mest ved disse programmer, er, at det også er kvinder, som ringer ind og forsvare disse holdninger om f.eks. nødvendigheden af den daglige mandlige sædafgang.

Når diskussionen en sjælden gang falder på mænd og prostitution føres debatten ofte hurtigt over på de handicappede mænds situation. Selvom det er en frygtelig situation, at man kan være så handicappet, at man hverken kan gennemføre et samleje eller masturbere selv, må vi acceptere, at ikke alle har den samme tilgængelighed til sex.

Ved at tillade køb af sex tillader man misbrug af mennesker, selv om man ved det medfører store omkostninger for de prostituerede. Danskerne har dog en meget barsk holdning til prostitution I en befolkningsundersøgelse om prostitution fra 2002 foretaget af sociologen Claus Laurtrup om danskernes holdning til prostitution kom det frem, at der eksisterer modsatrettede opfattelser til prostitution. De fleste danskere mente, at prostitution er en helt eller delvis acceptabel del af samfundet samtidig med, at det erkendes, at prostitution har svære psykiske og fysiske konsekvenser for den prostituerede. Der er dog tendenser, der peger på, at flere og flere mennesker er imod prostitution. En Vilstrup undersøgelse fra 2006 viste, at den del af befolkningen der finder prostitution uacceptabel, er vokset fra 25% til 42% fra 2002 til 2006.

Det handler om almindelige mænd

Viden om og forskning i mænd som prostitutionskunder er et relativt nyt fænomen. Dette hænger måske sammen med, at kundesiden i Danmark kan opfattes som en slags ikke-legitimt terræn at bevæge sig ind på (Reinicke 2004). Dette til trods for, at det er vigtigt at fremhæve, at prostitution er et ligestillingsproblem, fordi mænds seksualitet er eksistensbetingelsen for prostitution. Overordnet set kan prostitution siges at være et samfundsmæssigt mandligt privilegium, som er gearret til mænds ofte visuelle og instrumentelle seksualitet. Mænds seksualitet rummer selvfølgelig også i stor udstrækning evnen til ømhed og intimitet. Men prostitution er for mange mænd belejligt, fordi mænds seksualitet ofte gør det muligt at se gennem fingre med prostitutionens elendighed, og det er ikke let at overbevise en erigeret penis om, at den burde have dårlig samvittighed.

Men hvorfor køber mænd sex? Er det lyst og længsler eller magt og kontrol, der driver mænd til prostituerede. Er det mænd som får for lidt og uinteressant sex derhjemme, eller er det mænd som overhovedet ikke får sex andre steder? En af de rodfæstede men fejlagtige opfattelser af prostitutionskunder er, at det hovedsageligt er mænd, som ikke kan få sex på anden vis eller handicappede mænd, som ikke kan tilfredsstille sig selv seksuelt. Dette er ikke et sandfærdigt billede. Forskning på området har vist, at sexkunder udgør et bredt udsnit af den mandlige befolkning, og repræsenterer både gifte og ugifte mænd fra forskellige sociale lag og fra forskellige aldersgrupper. Undersøgelser har dog vist, at der er stor forskel på, hvor udbredt det er at gå til prostitueret. I lande som Spanien og Italien har omkring 40 % af mænd været til prostitueret, hvorimod det i f.eks. Skandinavien er ca. 10-15 %. I Thailand er tallet helt oppe omkring 70 %. Forskellen mellem de forskellige lande siger noget om seksualitetens kulturbundne former men også, at det er muligt at påvirke mænd, og at mænds seksualitet ikke er en statisk størrelse.

Der findes dog nu relativt megen information om sexkundernes sammensætning og deres præferencer og motiver. Historien om prostitutionskunder handler i høj grad om det, man kan kalde normale mænd. Prostitutionsforskningen viser nemlig, at mange mænd som har købt sex, også kunne have undladt at gøre det, og der findes mænd, som ikke har købt sex, men som måske i fremtiden kunne finde på det (Prieu/Taksdal 1989).

Sexkunder køber illusioner, og ønsker ikke at facaden skal brydes ned. Det er bl.a. spændingen, den forbudte følelse og forestillingen om horen, der gør det så attraktivt og dragende. Den norske kriminolog Elin Kippe afsluttede i 2004 en undersøgelse om mænd, som køber sex. Undersøgelsen indeholdt interview med 20 mænd i alderen 23-80 år om deres erfaringer med køb af seksuelle ydelser. Det fremgik, at de fleste af mændene ikke opfattede det som accepteret at gå til prostitueret i deres omgangskreds men, at de købte sex, fordi de fik indblik i en eksotisk og spændende verden. Flere af mændene prøvede at retfærdiggøre deres køb af seksuelle ydelser med, at det ikke gjorde skade på nogen. Samtidig skildrede de andre mandlige kunder som perverse udnyttende, men uden at de tog moralsk stilling til deres egne handlinger.

Den dominerende markedsattitude

I Danmark er det som de fleste mennesker er vidende om lovligt at købe og sælge seksuelle ydelser. I Danmark er feltet prostitution gået fra en kriminalpolitisk diskurs til socialpolitisk diskurs. I 1999 vedtog folketinget en lovændring der afkriminaliserede prostituerede ud fra betragtningen om at prostitution først og fremmest er et socialt problem. Selvom prostitution ikke længere kan anses som en kriminel aktivitet, fastholder loven, at prostitution ikke er at betragte som et lovligt erhverv. Kvinderne skal dog betale moms og skat af deres indtjening. Men prostitution er ikke et erhverv, hvor man har de samme rettigheder som på det brede arbejdsmarked, hvor man kan være medlem af en A-kasse og få syge- og feriepenge, og man kan ikke sende arbejdsløse i aktivering på bordeller.

Den danske Europaparlamentariker Britta Thomsen har ved flere lejligheder fremhævet, at det er svært at diskutere regulering af prostitution i Europaparlamentet, fordi der i flere af de europæiske lande dominerer en stærk opfattelse af, at prostitution er et erhverv, som skal respekteres på lige fod med andre erhverv. Denne attitude er også til stede i Danmark. En af grundene til, at vi som samfund har svært ved at rykke fokus mod mændene skyldes, at vi i lang tid har diskuteret prostitution ud fra en liberal markeds-tankegang, hvor seksualiteten indgår som en handelsvare og næringsvej. Myten om at prostitution er kvindens ældste erhverv trives også stadig. Samfundet

sender et uheldigt signal. Mænd er jo bare ”kunder”, og kunder er vi alle sammen i vores hverdag. Der har været fokuseret på sex som et produkt, der blev solgt på et frit marked, og hvor sælgeren solgte sin vare frivilligt. Sådan er det selvfølgelig ikke. Vi ved jo godt, at der ikke er tale om et reelt frit valg. Flertallet af de kvinder, der går ind i prostitution, føler ikke, at de har andre fremtidsmuligheder. Fattigdom, overlevelsesstrategier og økonomiske forhold har stor betydning for, at kvinder begynder at prostituere sig. Det handler hovedsageligt om kvinder, som aldrig har lært at passe på sig selv. Prostitution siger noget om social og samfundsmæssig ulighed, og indikerer mere end noget andet emne, at der ikke er skabt reel ligestilling mellem mænd og kvinder. Prostitution handler selvfølgelig også om seksualitet - mænds seksualitet. Dette til trods for, at man teoretisk set ikke kan udelukke, at der skulle være nogle få kvinder, som går ind i prostitution for at udforske deres seksualitet.

Det er mændenes seksualitet, der skal diskuteres

Hvis vi skal stoppe prostitutionen skal diskussionen om prostitution først og fremmest handle om mænds seksualitet og mænds seksuelle behov. Det er mændenes holdninger, man skal forsøge at ændre. Derfor bør prostitution diskuteres som en kulturkamp, der handler om, at det er mænd, der via deres seksuelle privilegier og økonomiske magt udnytter kvinderne. Det gælder for mænd om at få integreret deres seksualitet i deres ”normale” normverden. Der er vel ingen mænd, som ønsker, at deres egen datter skal sælge sig som prostitueret. Jeg tror, at de fleste mennesker inderst inde ved, at forsøgene på at gøre prostitutionen stueren er hule. Men seksualitet og prostitution er nogle svære emner, og derfor foretrækker mange lette løsninger. Det føles stadig grænseoverskridende at skulle sætte fokus på mænds seksualitet.

Det er svært at tro på, at der kan skabes prostitutionsfrie verdener, og man må ikke være naiv med hensyn til, hvor naturligt et prostitutionsbesøg kan indgå i den normale mandekultur. Det at gå til prostitueret befinder sig i spændingsfeltet mellem at være noget, man kan spøge med og noget, som er tabuiseret for mænd. Det gælder om at gøre det klart, at det ikke kun er bagmanden, som er gerningspersonen i prostitutionen. De fleste mennesker ved godt, at prostituerede låner deres kønsorganer ud for penge, og at det at gå til prostitueret bedst kan sammenlignes med at ”onanere i en andens krop”, og derfor intet har at gøre med gensidige relationer. Man bør igen og igen påpege, at seksualitet hænger sammen med sociale relationer, og at sex bør forbindes med en form for gensidighed og frivillighed.

Der er selvfølgelig ingen tvivl om, at bagmændene er langt større forbrydere end de mænd, som benytter sig af de prostituerede. Men det er værd at stoppe op og tænke over, hvis ”erigerede pikke” det er, der opretholder efterspørgslen på de prostituerede. En lovændring, der kriminaliserer prostitutionskunden kombineret med prostitutionsrådgivning til mænd, kan være med til at skabe den tiltrængte mentalitetsændring hos mændene. Erfaringerne fra telefonlinjen for prostitutionskunder som Kompetencecenter Prostitution etablerede i sommeren 2006 viser, at der er mange mænd, som har udviklet en form for afhængighed af at købe sex, og at disse mænd ønsker hjælp til deres misbrug.

Seksualitet og kultur

Seksualitetens betydning i vores kultur er svær at blive klog på. Men det er sikkert, at der er stor forskel på de muligheder, som mænd og kvinder har for at leve deres seksualitet ud, og på deres muligheder for at tale om det i offentligheden. Selv om kvinders adfærd i dag i højere grad ligner mænds, kan kvinder ikke på samme måde som mænd give udtryk for, at de er ude efter sex. Mænd bliver sjældent fremstillet som 'billige' og løse på tråden i kulturel forstand. Når mænd skriver om deres seksualitet, bliver de ofte opfattet som helte, som 'rigtige' mænd - hvorimod kvinder, der skriver om deres seksualitet, ofte bliver foragtet af offentligheden.

Mænd har været og er stadig privilegeret på det seksuelle område. Dette til trods for, at man også kan hævde, at mænd på det personlige niveau betaler en høj pris, idet den traditionelle manderolle giver for lidt plads til hengivelse, intimitet og sanselighed, og at præstationskravet for nogle mænd kan blokere for den seksuelle nydelse. Jeg tror personligt, at der ofte er forskel på mænd og kvinders seksualitet. Ikke fra fødslen, men efter at den kulturelle socialisering har været på spil, hvor den udfarende og penetrerende adfærd forsøges naturaliseret. Dette forstærkes også af, at nogle drenge og mænd til en vis grad stadig opfordres til at drage en kvindens 'nej' i tvivl. Mandens seksualitet er måske mere visuel og instrumentel. Det vidner forbruget af pornografi hos mænd også om. Den svenske kønsforsker Lena Berg (2002) har i den forbindelse påpeget, at kvinder ofte er personligt splittede mellem for eksempel at tage afstand fra pornografi og blive seksuelt ophidsede af at se på det. Kvinder kan være i tvivl om, hvilket kropsligt udtryk de skal tolke som det mest rigtige, og kvinder kan føle sig stigmatiserede, hvad enten de kan lide at se porno eller ej. Valget kan stå mellem at blive opfattet som vulgær eller snerpet. Dette dilemma tror jeg ikke, mænd står i på samme måde. De stærke fantasier omkring pornografi, og prostitution gør ofte mænd blinde over for den tragiske virkelighed, som det ofte er baseret på.

Mænd bør ikke have fri adgang til at udleve deres seksualitet, når det sker på bekostning af andre, og der vil helt sikkert være vide og spændende muligheder for at leve sin seksualitet ud, selv om man ikke kan få lov til gå til en prostitueret. Vi ser desværre ofte, at når det fremhæves, at man bør tage nogle store skridt for at bekæmpe prostitution, så kan man få skudt i skoene, at man er eksponent for misforstået moralisme og endnu mere tåbeligt, at man forråder kvinders seksuelle frigørelse. Der eksisterer desværre stadig stærke røster, der hævder, at prostitution kan ses som en frigørende praksis. Hertil skal det siges, at der selvfølgelig stadigvæk er mange måder, hvorpå den kvindelige seksualitet holdes nede i samfundet, men at kvindelig seksuel frigørelse intet har at gøre med prostitution, og retten til at prostituere sig, tværtimod. Dette illustreres på bedste vis af følgende udtalelse, som blev fremsat af en eks-prostitueret til et debattmøde om prostitution: ”Jeg har aldrig haft sex med mænd i min tid som prostitueret - jeg har derimod serviceret dem gennem deres kønsorganer”. En sådan udtalelse provokerer næsten en til at tænke, at man ikke behøver flere argumenter eller mere dokumentation på området, og at vi bare skal skynde os med at forbyde mænd at købe sex.

I stedet for at hævde, at vi ser en uhensigtsmæssig nypuritansk feministbølge skylle ind over Danmark, kan man tværtimod påstå, at det efterhånden bare er ved at gå op for flere og flere mennesker, hvad prostitution er for et fænomen. Diskussionen om ulovliggørelse af retten til at købe sex behøver på ingen måde fremstilles som seksualforskrækkelse. Det kan også tolkes som et positivt opgør med den resignation og de tåbelige myter og fordomme, der har hersket på området i lang tid.

Vi skal passe på med ikke at skabe et dystert mandebillede, dæmonisere mænds seksualitet

unødvendigt og beskyldte flertallet af mænd for, hvad kun få mænd gør. Men når det er sagt, så skal vi i større udstrækning prøve at opfordre mænd til at integrere deres seksualitet i deres sædvanlige normverden. Vi skal ikke acceptere den uciviliserede mandlige seksualitet. Vi skal passe på med at undskylde mænds opførsel med, at de var i drifternes vold, og dermed reproducere statiske opfattelser af mænds seksualitet. Derfor behøver vi ikke nødvendigvis at se negativt på en øget debat om, hvad der kan accepteres seksuelt og moralsk. Prostitution er vold imod kvinder og det gør både skade på samfundet, kvinderne, mændene og ligestillingen.

Findes der frivillig prostitution?

En af faldgruberne i prostitutionsdebatten er tendensen til at lægge en klar skelnen mellem frivillig og ufrivillig prostitution? I Danmark er de fleste mennesker imod, at kvinder i bogstaveligste forstand tvinges ind i prostitution, altså når passet bliver taget fra udenlandske kvinder, og de holdes indespærret konstant. Men når det gælder de danske kvinder, er der stadigvæk mange myter om de frigjorte danske kvinder, som frivilligt lægger sig ned på lagnerne og kalkulerer med mænds lyst. Der er selvfølgelig forskel på de vilkår, som traffickedede udenlandske prostituerede er underlagt, og de forhold som karakteriserer de danske prostituerede. Men i bund og grund er det den samme historie om svigt og elendighed, der ligger til grund for årsagen til at begynde at sælge sex. Mange kvinder er blevet voldtaget efter at de er startet i prostitution, mange kvinder udviser symptomer på post-traumatisk stresssyndrom og næsten alle kvinder ønsker at forlade prostitution, hvis de kunne.

Der er folk der har en pragmatisk holdning til prostitution og udtrykker, at prostitution ikke bør afskaffes, hvis den prostituerede har indflydelse på sexhandlens præmisser. Der er prostituerede som hævder, at der er tale om frivillighed, at de udøver magt overfor deres kunder, og at de er selektive i kundevalget. Der er mange forhold som har betydning for hvorfor og hvordan en kvinde befinder sig i prostitution. Nogle af disse kan være barndomserfaringer, den økonomiske situation, forholdene i prostitutionen og forholdet til kunderne (Vanwesenbeeck 1994). Man kan selvfølgelig ikke udelukke at der er nogen kvinder der befinder sig relativt udmærket i prostitution.

Det er vigtigt at se på magtforholdet i prostitution, selvom det selvfølgelig kan være svært at vurdere om prostitution kun funderer sig på økonomisk og social elendighed eller det er et mere facetteret og komplekst fænomen. Selvom det hovedsageligt er på grund af penge at kvinder befinder sig i prostitution er manøvrerummet for de enkelte prostituerede forskelligt.

Vi skal ikke bilde os selv ind, at der sker revolutioner på dette område, dertil er berettigelsen af køb af sex for rodfastet i først og fremmest mænds bevidsthed men til dels også i kvinders bevidsthed. Selvom det er svært at sætte fokus på mændene i prostitutionsdebatten, er der påbegyndt oplysningskampagner med det formål at begrænse tilgangen af kunder til prostitution. I 2006 er der fra henholdsvis Ligestillingsafdelingen og Københavns Kommune blevet igangsat kampagner, som retter et fokus mod prostitutionskunden.

Man kan nogle gange i debatten høre argumentet; ”skal vi ikke lige vente og se erfaringerne og evalueringerne fra Sverige”. Det er måske slet ikke sikkert, at der kommer evalueringer fra Sverige, hvor det siden 1999 har været forbudt at købe sex, fordi hvorfor skulle det svenske samfund evaluere noget, de samlet har besluttet ikke skal eksistere. Derfor bør vi også i Danmark sætte spørgsmålstejn ved, om vi på det mest fundamentale og grundlæggende niveau overhovedet ønsker at man skal kunne købe andre menneskers kroppe. Selvom prostitution grundlæggende set har rod i fattigdom, handler det også om moral og menneskesyn.

Konklusion

Der findes mange blindgyder, når prostitution diskuteres, og resignationen er ofte stor både blandt befolkning og politikere. Der kan gøres mere på prostitutionsområdet, selvom det er kommet højere op på mediernes og politikernes dagsorden. Når de fleste kan blive enige om at prostitution er vold mod kvinder, og at det er psykisk og fysisk nedbrydende at prostituere sig, og at vi ved, at de fleste mænd går til prostitueret, fordi det ligesom bare skal prøves, og ofte sker tilfældigt, eller fordi mænd nyder at kunne udøve den uforpligtende kontrol og magt der følger med, er der grund til at spørge, om vi som samfund kan gøre noget for at mænd ikke går til prostituerede?

Prostitution er et ligestillingsproblem, fordi mænds seksualitet er eksistensbetingelsen for prostitution. De næste samfundsmæssige tiltag bør derfor være rettet mod at ændre på mændenes holdninger og praksisser. Selv om det kan føles kulturelt grænseoverskridelse at skulle problematisere mænds seksualitet og dermed hive mændene ud af den privilegerede usynlighed, er det vigtigt at påpege, at mænds seksualitet ikke er en statisk størrelse, men derimod en instans som også er påvirkelig af etik, moral og videnskabelige data. Vi skal ikke betragte kunderne som overgrebsmænd og bødler. Men vi skal gøre det klart, at prostitutionskunderne gør det muligt for bagmændene at tjene store summer på kvindernes elendighed.

Selvfølgelig bør det ikke i et moderne velfærdssamfund være tilladt at gå til prostitueret. En af grundene til at vi udover at sætte ind med sociale foranstaltninger overfor de prostituerede og styrke efterforskningen rettet mod bagmændene, også bør forbyde mænd at gå til prostitueret, kan sammenlignes med, at hvis man i diskussionen om at reducere revsel i samfundet, udelukkende sigtede på at hjælpe de børn, der var udsat for vold, uden at forbyde overgrebspersonerne i at udføre volden, ville ikke have rykket meget ved debatten og praksis på området. Derfor skal vi også både prøve at ændre på holdning og lovgivning, når det handler om prostitution.

Selvfølgelig kan vi ikke alene lovgive os ud af prostitution, idet prostitution i stor udstrækning baserer sig på fattigdom. Men efterspørgslen på prostituerede kan reguleres gennem forandringer i mænds mentale forestillinger om det legitime ved at købe sex. Dette til trods for, at jeg også tror, at der er forskel på mænd og kvinders seksualitet. Men det kan aldrig retfærdiggøre prostitution. Vi skal ikke dæmonisere mænd, men opfordre dem til at tænke sig om, og det gøres mest effektivt gennem en kriminalisering af kunden. Det er muligt at få færre mænd til at købe sex, og budskabet til mænd må være kontant og forståeligt og lyde i retning af; ”masturber eller sublimer”, altså ”riv den af eller tænk på noget andet”. Ansvar skal således placeres hos mændene. Men som situationen er lige nu i Danmark opfordres mænd ikke særlig tit til at tænke over, hvad det er de foretager sig ved at gå til en prostitueret.

Forholdet mellem kundskab og ideologisering bliver ofte diskuteret og det nævnes, at vi behøver mere forskning på området både hvad angår de prostituerede og de mandlige sexkunder. Der skal skabes større metodisk nøjagtighed for at forstå det komplekse fænomen. Det lyder selvfølgelig rigtigt alt sammen og noget man som forsker kan klappe i hænderne af. Men spørgsmålet er om det først og fremmest er mere forskning som man har brug for eller om det er politiske beslutninger taget på et moralsk og etisk grundlag. Historisk set har ansvaret aldrig ligget hos mændene og det ser også ud til at det bliver svært i fremtiden at få det placeret der.

Der er ingen tvivl om, at myterne bliver ved med at eksistere i Danmark, fordi vi ikke fører en tilstrækkelig vidensbaseret diskussion om prostitutionen. Det er vigtigt at gøre op med de mest sejlivede myter og fordomme om prostitution og det funktionalistiske prostitutionssyn. Det er bl.a. forestillingen om prostitution som kvindens ældste erhverv, prostitution som kvindens frie valg, og at prostitution forhindrer voldtægt.

Hvad er så egentlig det vigtigste i bekæmpelsen af prostitution? Det afhænger selvfølgelig af, om man "kun" ønsker at forbedre forholdene for kvinderne i prostitutionen, eller om man derimod fuldstændig ønsker at komme prostitutionen til livs. Hvis det er sidstnævnte overvejelse, der er på dagordenen, kan man ikke komme udenom at skulle sætte massivt ind på efterspørgselsområdet. Sex er et behov - men ikke en menneskeret.